

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F.J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 281. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg10-shoot-idm140342679522080/facsimile.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

NOTER

- debiteres, afsættes. - *Blackmore*, Sir Richard (d. 1729), Læge og Digter. - *Spectacles*, Skuespil. - censureret, kritiseret; lastet.
- S. 146. *Maanedes Due*, Due, der yngler hele Aaret igennem. - *Prænumerationer*, Forudbestillinger; Subskriptioner. - *Comptoir*, Kontor. - *Lagie*, dvs. Agio, Opgæld. - *Insinuation*, Meddelelse. *Manufacture*, Fabriksvirksomhed. - *underholde*, holde i Tjeneste. - *Bodmerier*, se Bind I, S. 219. - *Prænumerationers Indførsel*, Paastanden vistnok rigtig; 1729 og 1730 lod Holberg trykke Subskriptionsindbydelser paa henholdsvis Danmarks og Norges Beskrivelse og Komædieudgaven af 1731.
- S. 147. *hic Rhodus etc.*, lat. her er Rhodus, spring her, dvs. vis her hvad du kan. Efter Fabel af Æsop, hvor en Pralhals fortæller at have udført et mægtigt Spring paa Rhodos. Sentensen er da en Tilhørers Svar. - *tvende Nationer*, Mikrok og Makrok i Niels Klim, Kap. IX. - *lavere sig*, krydser. - *Omsvøb*, Orvej. - *Skarnagere*, Skraldemænd. - *giøre Munstring*, foretage Underøgelse. - *Præsides*, Præsidenter, af lat. *Fræses*, Formand.
- S. 148. *multicere*, idømme en Bøde. - *Actioner*, Søgmaal. - *Hospodi etc.* Transskriberes bedre: *Gospodi pomiluj*; betyder ordret: Gud forbarm. - *Omne etc.*, lat. for meget af alt skader.
- S. 149. *confunderes*, forvirres. - *Theophrastus*, se Note til S. 57. Anekdoten berettes dels i Ciceros *Tusculaner* 3, 28,69, dels i *La Bruyères Discours sur Théophraste*, som indleder *Les Caractères*. - *Seneca*, i *De brevitæ vitæ* 1-2. Holberg udvælger og oversætter frit. - *Epigramma*, nemlig II, 142. Mange sukker over Tidens Korthed; men en stor Del gaar tabt ved vor Fejl. Livet er langt nok, hvis blot Livets Stunder af os blev tilbragt og anvendt paa rette Maade. - *Solum etc.* De Gamle siger, at kun den Vise er lykkelig. De tager fejl. Hvem kan vel være lykkeligere end en Nar?
- S. 150. *gaae ud af*, gaa bort fra. - *Axioma*, (indlysende) Grundsætning. - *af Cicerone*, i 5. Bog af *Tusculanæ quæstiones*. - *fast*, næsten. - *Tantalos*, den lydiske Konge, der af de græske Guder straffedes med evig Tørst og Sult. - *Cranfor*, Kranter (3. Aarh. f. Kr.), gr. Filosof, hvis Skrift »Om Smertens«, der er gaaet tabt, bl. a. kendes gennem Cicero (*Tusc.* 3,6).
- S. 151. *Cicero*, *Pro Marcello* 3,8.
- S. 152. *supprimeres*, holdes tilbage; skjules. - *Virgilius etc.* Fortælles af Servius (4. Aarh.) i Indledning til hans Kommentarer til Æneiden (G. Thilos Udgave af Servius, I, 1881, S. 2). - *med Alexandro*, Plutark, Alexanders Liv. - *Cleanthes*, Kleanthes (ca. 350 - 233 f. Kr.), gr. Filosof. Fra Diogenes Laertios 7,5,171). - *Calumnie*, Chikane; Sofisteri. - *give de ingen efter*, bøjer de sig for ingen. - *Posten*, Juvenal 7,39. - *propter mille*

MORALSKE TANKER

- annos, lat. p. Gr. a. tusind Aar. – *Livius*, Titus (59 f. Kr. – 17 e. Kr.), rom. Historiskriver.
- S. 153. *Possession*, Besiddelse. – *den syge Mand*; *den Atheniensiske Giek*, fra Montaigne 2, Bog, Kapitlet: Forsvar for Raymond de Seboude. – *Præcepta*, Forskrifter.
- S. 154. *Posidonius* (ca. 135 – 51 f. Kr.), gr. Filosof. Hos Cicero, Tusc. 2,25; genfortalt af Montaigne I, 14. – *Arria etc.*, da hendes Mand Caecina Pœtus af Keiser Claudius blev dømt til at begaa Selvmord. Fra Plinius, Epist. 3,16. – *Spidsrod*, tynd Kæp brugt til at prygle med. – *Canarie-Sek(t)*, sød Vin fra de kanariske Øer. – *rare*, sjældne. – *Historier*, Historien.
- S. 155. *Philosophus*, Simonides. Se Note til S. 101. Anekdoten hentet hos Bayle, Dictionnaire, Art. Simonide, Note K, hvoraf Holberg har formet Epigr. III, 55, hvoraf sidste Halvdel citeres her. – *Anstød*, Uheld.
- S. 156. *mest Stræge*, flest Streger. – *Chrysippos*, se Note til S. 60. – *Sixtus 5.*, Pave 1585 – 90. – *Keiser Claudius* (10 f. Kr. – 54 e. Kr.) efterfulgte *Caligula*, der regerede 37–41. – *Daarlighed*, Daarskab. – *sensus communis*, lat. almindelig Menneskeforstand.
- S. 157. *Stivmoder*. Eksemplet hentet hos Samuel Pufendorf: *De Jure Naturæ et Gentium* (Udg. fra 1694) 1,5,10, hvor ogsaa det græske Citat findes: Det tilfældige i os raader til det som er smukkeste (raader os bedst). – *Naturens Lys*, dvs. den menneskelige Fornuft. – *haanligt*, vanærende. – *Hunc etc.* Let ændret Citat af Persius 2, 37–38. Meningen er sikkert denne: Kongen og Dronningen ønsker sig ham som Svigersøn; Pigerne rives om ham. Hvorhen han end træder, skyder en Rose op.
- S. 158. *in rerum natura*, i Virkeligheden. – *besynderlig*, særlig. – *Contrarium*, lat. Modsætning. – *Thesis*, lat. gr. thesis, Synspunkt. – *Horatius*, Epist. 2,2, 126–28.
- S. 159. *gaae videre fort*, har større Fremgang. – *inverteras*, vendes om.
- S. 160. *Mille etc.* Den rige Natur frembringer tusinde Farver. Jorden glæder sig ved vekslende Sædarter. – *Direction*, Forvaltning. – *aptere*, tilpasser. – *Forretningerne*, det, der skal forrettes, udrettes. – *Bequemhed*, Egnethed. – *immatriculeres*, indskrives. – *designere*, udser. – *Unterweilen etc.*, ty. undertiden stemmer det dog fint.
- S. 161. *er suurojef*, har betændte, syge Øjne. – *ved Pennen*, paa Kontor, gaa Handelsvejen. – *Palmer*, Haandsbredder. – *Oxe*, Frugtbarhedsguden Apis.
- S. 162. *Republique*, Samfund. – *Inclination*, Tilbøjelighed. – *Lineamenter*, Ansigtstræk. – *naturlige Qualiteter*, medfødte Egenskaber. – *Iislændere*, egl. Irlændere; se Bind II, S. 192.
- S. 163. *Matricul*, Register. – *Poltron*, Kujon. – *Aridæus*, Arrhidaios.